

China's Security and Policy Towards the Taliban: Evolution in Approaches After August 2021

Fardin Hashemi

Ph.D. in International Relations, Faculty of International Relations, Tajik National University,
Dushanbe, Tajikistan.

Email: Fardinhashemi010@gmail.com

Article Info.

ABSTRACT

Article Type:
Research Paper

Article History:

Received:
10 March 2025

Revised:
2 July 2025

Approved:
13 August 2025

Published Online:
13 August 2025

Key Words:

Security,
Terrorism,
Extremism,
Afghanistan,
China,
Taliban,
Uyghur.

With the withdrawal of American forces from Afghanistan in August 2021, the Taliban came to power. Many countries refused to recognize the Taliban government due to the failure to fulfill promises of human rights and the formation of an inclusive government. Nevertheless, China has had increasing official engagement with the Taliban both before and after August 2021. Given the importance of the principle of non-intervention and an economy-oriented strategy in China's foreign policy, the dominant view emphasizes China's economic interests and the exploitation of Afghanistan's natural resources within the framework of the Belt and Road Initiative. However, examining the changing relations between China and Afghanistan over the past decades, it seems that China's interests at the current juncture go beyond economic interests. Using a defensive realism approach, this research analyzes that the most crucial factor in China's foreign policy is security concerns. The question is: Which factor has had the most tremendous impact on how China interacts with the Taliban? The hypothesis is this: The Taliban's ability to contain separatist and terrorist groups that threaten China's national security is the most important influencing factor. Using the process tracing method, this study has shown that since the Cold War, China has always had security considerations in Afghanistan and with the US withdrawal from Afghanistan, China's responsibility in maintaining stability and security in Afghanistan has increased. As a result, China, with a realistic and defensive approach, seeks to maintain its national security through intelligent engagement with the Taliban, in a way that the economy has become a tool to achieve security goals.

Cite this article: Hashemi F. (2025), "China's Security and Policy Towards the Taliban: Evolution in Approaches After August 2021", **Central Eurasia Studies**, Vol. 18, No. 1, pp. 391-416.

<http://doi.org/10.22059/JCEP.2025.387397.450286>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran

Introduction: The Taliban came to power with the withdrawal of American forces from Afghanistan in August 2021. Many countries refused to recognize the Taliban due to their failure to fulfill their promises on human rights and the formation of an inclusive government. However, given the importance of the principle of non-interference and China's economy-centric foreign policy strategy, China has had increasing official engagement with the Taliban before and after August 2021. Given the U.S. withdrawal from Afghanistan, yyy aaayss eee C'''' ' eggagett ttt ttt aaiaan as an opportunity to exploit Afghanistan's natural and underground eeeccc,, nniiee hhhh hhhrraaeer "Bett add Raad Itt """"""BRI.. However, examining the changing relations between China and Afghanistan over the past decades, it seems that China's interests at the current juncture go beyond economic interests. Using a defensive realism approach, this research analyzes that the most critical factor in China's foreign policy is security concerns. The purpose of this research is to investigate the influence of security factors on China's relationship with the Taliban following August 2021.

Research question: The main question is which factor has had the most significant impact on how China interacts with the Taliban?

Research hypothesis: The Taliban's ability to contain separatist and terrorist groups that threaten China's national security is the most important influencing factor.

Methodology: This study employs a qualitative approach, utilizing the process trace analysis method. In this method, researchers try to analyze an event and uncover complex historical narratives by breaking it down into stages, events, and incidents and ultimately linking them together in a causal sequence. In this method, the research hypothesis is first stated. Then, the chronological sequence and order of events are arranged in such a way as to determine how far back in the past one must go to find the cause. Then, in a causal process, it must be explained how the variables affect each other. Finally, the necessary evidence is collected to prove the hypothesis, and a conclusion is drawn. This study uses the process tracing method and defensive realism theory to test the hypothesis. This study examines official relations between China and Afghanistan in three periods:

- Results and

The severity of these threats and the effectiveness of the Taliban regime in controlling them will, to a large extent, determine the pace and content of China's policy. In contrast, despite public propaganda, China's economic interests are much less prominent and certainly not something that would immerse it in the war-torn and unstable country of Afghanistan. Although security remains China's primary concern, according to defensive realism, China is unlikely to resort to military intervention in Afghanistan. Instead, it aims to achieve its security goals through peaceful means, positive interactions, and various forms of exchanges and diplomacy. So far, China's most significant interaction with Afghanistan has been border control efforts, designed to prevent terrorist infiltration into China.

A similar pattern has emerged in Central Asia, where China is seeking to deepen cooperation with countries in the region to combat terrorist threats and other security concerns. Internationally, Beijing aims to ensure that neighboring countries do not provide ideological, political, or material support to the Uyghur militant community. Given

the direct security threats posed by extremist and separatist groups, China has adopted a cautious policy based on strengthening regional and diplomatic cooperation to prevent the spread of insecurity and maintain peripheral and regional stability. Therefore, while China is actively engaging with the Taliban, this engagement should not be confused with supporting them. Still, instead, the country has no choice but to engage with the current Afghan government in line with its security interests.

Conclusion: As a result, China's top priority in Afghanistan is security, and it sees engagement with the Taliban as the best way to reduce security threats. Since the Cold War, China has always had security concerns in Afghanistan, and with the US withdrawal from Afghanistan, China's responsibility for maintaining stability and security in Afghanistan has increased. Combating extremism, separatism, and terrorism, especially from Uyghur groups, will likely remain a top priority of China's policy toward Afghanistan in the future. At the current juncture, the Taliban's will and ability to control these threats are the leading indicators of the direction of China's policy, and it seems that this will remain so in the future. In the future, China is likely to continue benefiting from non-interventionist yet proactive engagement. This model combines regional diplomacy, economic incentives, and multilateral pressure through institutions such as the Shanghai Cooperation Organization. In this regard, China is trying to force the Taliban to adopt more moderate policies and adhere to security commitments.

Key Words: Security, Terrorism, Extremism, Afghanistan, China, Taliban, Uyghur.

امنیت و سیاست چین در برابر طالبان: تحول در رویکردها پس از اوت ۲۰۲۱

فردین هاشمی

دکتری روابط بین‌الملل، دانشکده روابط بین‌الملل، دانشگاه ملی تاجیکستان، دوشنبه، تاجیکستان.

ایمیل: Fardinhashemi010@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: علمی پژوهشی	با خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان در اوت ۲۰۲۱ طالبان به قدرت رسید. بسیاری از کشورها به دلیل تحقق نیافتن وعده‌های حقوق بشری و تشکیل دولت فراگیر، از شناسایی حکومت طالبان خودداری کردند. با وجود این، چین پیش و پس از اوت ۲۰۲۱ با طالبان روابط رسمی و رو به افزایشی داشته است. با توجه به اهمیت اصل مداخله نکردن و راهبرد اقتصادمحور در سیاست خارجی چین، دیدگاه غالب بر منافع اقتصادی چین و بهره‌برداری از ذخایر طبیعی افغانستان در چارچوب طرح یک کمربند و یک راه تأکید دارد. با بررسی روابط متغیر چین و افغانستان در دهه‌های گذشته، به نظر می‌رسد منافع چین در دوره کنونی فراتر از سود اقتصادی است. در این نوشتار با رویکرد واقع‌گرایی تدافعی تحلیل می‌کنیم که مهم‌ترین عامل در سیاست خارجی چین، نگرانی‌های امنیتی است. پرسش این است که کدام عامل بر شیوه تعامل چین با طالبان بیشترین تأثیر را داشته است؟ فرضیه این است که توانایی طالبان در مهار گروه‌های جدایی‌طلب و تروریستی که امنیت ملی چین را تهدید می‌کنند، مهم‌ترین عامل مؤثر است. این نوشتار با روش ردیابی فرایند نشان می‌دهد که از دوره جنگ سرد تاکنون چین همواره در افغانستان ملاحظه‌های امنیتی داشته و با خروج آمریکا از افغانستان در سال ۲۰۲۱، مسئولیت حفظ ثبات و امنیت در افغانستان برای چین افزایش یافته است. در نتیجه، چین با رویکردی واقع‌گرایانه و تدافعی، به دنبال حفظ امنیت ملی خود از راه تعامل هوشمندانه با طالبان است، به گونه‌ای که اقتصاد ابزاری برای تحقق هدف‌های امنیتی شده است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۴/۱۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۲	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۵/۲۲	
واژگان اصلی:	
امنیت،	
تروریسم،	
افراط‌گرایی،	
افغانستان،	
چین،	
طالبان،	
اویغور.	

استناد به این مقاله: هاشمی، فردین (۱۴۰۴)، «امنیت و سیاست چین در برابر طالبان: رویکردهای در حال

دگرگونی پس از اوت ۲۰۲۱»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۸، شماره ۱، صص. ۴۱۶-۳۹۱.

<http://doi.org/10.22059/JCEP.2025.387397.450286>

The Author(s) ©.

ناشر: دانشگاه تهران

مقدمه

روابط رسمی چین کمونیست و افغانستان از سال ۱۹۴۹ با تأسیس جمهوری خلق چین آغاز شد. در دوره جنگ سرد مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار بر روابط دو کشور اشغال افغانستان توسط شوروی بود که با توجه به اختلاف‌های چین و شوروی در آن دوره، چین از مخالفان حکومت کمونیستی افغانستان حمایت کرد. در دوره حکومت شش ساله طالبان نگرانی‌های ناشی از فعالیت جدایی طلبان ایغور در استان سین‌کیانگ چین شدت گرفت، زیرا مورد حمایت طالبان قرار داشتند (Zhang, 2022: 2). به همین دلیل به دنبال رویدادهای ۱۱ سپتامبر و حمله آمریکا به افغانستان، چین در شمار حامیان سقوط حکومت طالبان قرار گرفت. در دوره بیست ساله اشغال افغانستان به وسیله آمریکا و غرب، با توجه به اینکه مسئولیت ثبات و امنیت افغانستان بر عهده آمریکا و غرب بود، اولویت سیاست خارجی چین در این کشور اقتصادی بود. البته با اعلام دولت اوپاما مبنی بر خروج تدریجی نیروهای آمریکایی از افغانستان، چین تلاش کرد خود را با تحولات سازگار سازد. به همین دلیل، از سال ۲۰۱۲ به بعد، پکن با افزایش روابط دیپلماتیک، امنیتی و اقتصادی خود با دولت افغانستان، با گروه طالبان نیز روابطی داشت (Clarke, 2016: 572). با اعلام تاریخ خروج نیروهای آمریکا از افغانستان در سال ۲۰۲۱، روابط چین با گروه طالبان بیشتر شد. در این دوره طالبان وعده‌هایی مبنی بر تشکیل دولت فراگیر، نبود تبعیض نسبت به اقوام و گروه‌های مختلف به‌ویژه شیعیان هزاره و احترام به حقوق زنان را داده بود (ربانی، ۱۴۰۲: ۴۰).

رویکرد عملگرایانه چین به روابط آن با طالبان، نشان‌دهنده تمایل به تأمین منافع خود است، اما چه سودی سبب شده است چین خود را در معرض انتقاد جامعه جهانی به دلیل حمایت‌های خود از طالبان قرار دهد؟ خلأ قدرت ناشی از خروج آمریکایی‌ها از افغانستان در اوت ۲۰۲۱ و سقوط ناگهانی دولت مورد حمایت غرب در کابل، چینی‌ها را با مجموعه‌ای از تهدیدها و فرصت‌ها روبه‌رو کرد. بیشتر صاحب‌نظران با مطرح کردن رقابت راهبردی چین و آمریکا، خروج آمریکا را مهم‌ترین عامل و فرصت برای چین در تعامل با حکومت طالبان دانستند. بر این اساس، فراهم شدن فرصت‌های نوین برای بهره‌برداری از ذخایر طبیعی و زیرزمینی افغانستان، امکان حضور جدی‌تر در محیط مالی، اقتصادی و سرمایه‌گذاری این کشور، ارتقای چهره بین‌المللی و فرصت تکمیل طرح یک کمربند و یک راه مهم‌ترین عامل‌های تأثیرگذار و اولویت‌های چین در تعامل با حکومت طالبان محسوب شدند.

در برابر و بر اساس ادعای این نوشتار، در حالی که در ۲۰ سال دوره اشغال، چین به‌منظور

حفظ اقتصاد رو به رشد خود به منابع طبیعی افغانستان چشم دوخته بود، انگیزه این کشور برای ایجاد روابط با طالبان، پیش و پس از اوت ۲۰۲۱، ممکن است بیشتر برای توانایی این گروه در مهار گروه‌های تروریستی باشد که تهدیدی برای امنیت ملی چین هستند. در عمل و با خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان و با تسلط ناگهانی طالبان بر افغانستان، اولویت‌های سیاسی چین به‌عنوان همسایه افغانستان نیز تغییر کرد. در این دوره نگرانی آن‌ها از بی‌ثبات شدن و شروع جنگ‌های داخلی در افغانستان افزایش یافت. در اینجا پرسش این است کدام عامل بیشترین تأثیر را بر شیوه تعامل چین با طالبان داشته است؟ در پاسخ این فرضیه مطرح می‌شود که توانایی طالبان در مهار گروه‌های جدایی طلب و تروریستی که امنیت ملی چین را تهدید می‌کنند، مهم‌ترین عامل مؤثر است. منافع غالب چین در افغانستان تضمین امنیت و ثبات این کشور است. در دوره کنونی چین اقتصاد را ابزاری برای رسیدن به منافع امنیتی قرار داده است. این نوشتار برای بررسی این فرضیه از روش ردیابی فرایند بهره برده است. در ادامه روابط رسمی چین و افغانستان را در چهار دوره جنگ سرد، حکومت نخست طالبان (۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱)، اشغال افغانستان به‌وسیله آمریکا (۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱) و دوره دوم حکومت طالبان را بررسی می‌کند و نشان می‌دهد سیاست خارجی چین در برابر افغانستان چگونه در جهت دستیابی به منافع امنیتی خود تحول یافته است.

این نوشتار با پژوهش کیفی تنظیم شده است که در آن گردآوری داده‌ها به شیوه کتابخانه‌ای انجام شده است؛ بر این اساس از مقاله‌ها، کتاب‌ها، اسناد، گزارش استفاده و با روش ردیابی فرایند تحلیل می‌شود. ردیابی فرایند روشی از تحلیل‌های درون‌موردی است که برای تبیین و تحلیل رخداد تاریخی پیچیده، آن را به مراحل و رخدادهای مختلف تقسیم می‌کند. هدف این است که با بررسی دقیق گام‌به‌گام رویدادها و تصمیم‌ها، روابط علت و معلولی میان عوامل مختلف روشن شود. این روش نشان می‌دهد که رابطه ظاهری علی میان دو متغیر ممکن است ناشی از متغیر دیگری باشد (طالبان، ۱۳۸۷: ۹۷-۹۶). در این روش ابتدا فرضیه پژوهش بیان می‌شود، سپس رویدادها به ترتیب زمانی مرتب می‌شوند تا میزان بازگشت به گذشته برای یافتن علت مشخص شود. در ادامه، شیوه تأثیرگذاری متغیرها و تصمیم‌های بازیگران توضیح داده و در پایان با گردآوری شواهد، فرضیه اثبات می‌شود (رنجبر و دیگران، ۱۴۰۱: ۶۰-۵۹). در موضوع «امنیت و سیاست چین در برابر طالبان پس از اوت ۲۰۲۱» این روش به ما کمک می‌کند نشان دهیم چگونه تغییرهای امنیتی در افغانستان و واکنش طالبان، به تدریج بر تصمیم‌های چین در مورد رابطه با طالبان تأثیر گذاشته‌اند و این تحولات را

در یک سیر زمانی منظم و منطقی تحلیل کنیم. به این ترتیب، می‌توان دریافت که چرا و چگونه چین سیاست خود را براساس شرایط جدید تنظیم کرده است.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های زیادی در مورد سیاست خارجی چین در افغانستان در دوره‌های مختلف انجام شده است. پژوهشگران این موضوع را از زاویه منافع امنیتی، اقتصادی و راهبردی تحلیل کرده‌اند. پیشینه پژوهش را می‌توان این‌گونه دسته‌بندی کرد:

الف) پژوهش‌هایی متمرکز بر منافع اقتصادی و راهبردی چین در افغانستان

جلالی‌نسب و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله «تحلیلی بر نقش و جایگاه چین در افغانستان و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، اساس سیاست‌های چین در افغانستان را اقتصادی و امنیتی می‌دانند. احمدی و دیگران (۱۴۰۱) در مقاله «روابط افغانستان و چین: تغییر به سمت مشارکت راهبردی»، با بررسی روابط میان دو کشور معتقدند رویکرد چین به افغانستان همواره اقتصادی، با تأکید بر ملاحظه‌های امنیتی بوده است. صانعی و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله «رویکرد چین در قبال قدرت یابی طالبان در افغانستان (با تأکید بر ابتکار جاده ابریشم)»، رویکرد اصلی چین به افغانستان را اقتصادی، با هدف توسعه اقتصادی افغانستان برای محقق کردن طرح جاده ابریشم می‌داند. محمدنیا و پورحسن (۱۴۰۲) در مقاله «خروج ایالات متحد از افغانستان و چرخش به شرق آسیا؛ گذار به هژمونی اجباری»، چین را نه بازیگری سیاسی و امنیتی، بلکه بازیگری اقتصادی می‌دانند که خود را درگیر معادله‌های امنیتی نمی‌کند. توماس روتیک (۲۰۲۳) در مقاله «سرمایه‌گذاری چینی‌ها در افغانستان: حرکت راهبردی اقتصادی یا انگیزه برای طالبان؟»، معتقد است منافع چین هم اقتصادی و هم امنیتی است و تعادل میان این دو با توجه به شرایط سیاسی تغییرپذیر است. ویرینجن و کلاستر (۲۰۲۳) در مقاله «آینده روابط چین و افغانستان و تأثیرهای آن بر منافع و استقلال راهبردی اتحادیه اروپا» معتقدند با خروج آمریکا از افغانستان، موقعیت چین نسبت به دیگر بازیگران، به‌ویژه اتحادیه اروپا، برای تسلط بر منابع اقتصادی افغانستان آماده‌تر است. کومار و رامچاندوران (۲۰۲۴) در مقاله «سفر پرماجرایی چین به افغانستان: از جنگ تا رفاه در افغانستان در کنترل طالبان»، راهبردهای سرمایه‌گذاری و کمک‌های چین به افغانستان را پیش و پس از به قدرت رسیدن طالبان بررسی می‌کند.

ب) پژوهش‌هایی با تأکید بر ملاحظه‌های امنیتی و سیاست خارجی چین

براون (۲۰۲۰) در مقاله «ابتکار یک کمربند و یک راه، خیلی دور: وعده عملی نشده و محدودیت‌های دخالت چین در افغانستان»، معتقد است در دوره تسلط آمریکا منافع اقتصادی بر دستور کار چین در افغانستان مسلط بود، ولی دست‌کم در سه سال منتهی به قدرت‌گیری طالبان و بعد از آن، اولویت پکن به مسائل امنیتی داده شد. پانتوچی (۲۰۲۱) در مقاله «افسانه سرمایه‌گذاری چین در افغانستان»، در حالی که بیان می‌کند منابع افغانستان فرصت‌های بالقوه برای سرمایه‌گذاران چینی است، اما آن را اولویت راهبردی برای پکن نمی‌داند. به باور وی شواهد اندکی وجود دارد که کشور جنگ‌زده اولویت راهبردی پکن باشد. جیایی ژو و دیگران (۲۰۲۲) در مقاله «گام برداشتن با احتیاط: ردپای چین در افغانستان زیر سلطه طالبان»، معتقدند چین منافع اقتصادی زیادی در افغانستان دارد، ولی ملاحظه‌های امنیتی ناشی از نداشتن امنیت و ثبات، چالش‌هایی در این رابطه ایجاد کرده است. ژانگ (۲۰۲۲)، در مقاله «تعامل نوین چین با افغانستان پس از خروج آمریکا»، معتقد است چهار عامل امنیت سین‌کیانگ، جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی چین، سیاست قدرت‌های بزرگ و ارزش اقتصادی افغانستان بر سیاست چین تأثیرگذارند. در این میان امنیت و ثبات سین‌کیانگ بر ملاحظه‌های اقتصادی اولویت دارد. اینکارنیشن و فیر (۲۰۲۴) در مقاله «چین و طالبان: گذشته به‌عنوان مقدمه؟»، روابط میان چین و طالبان را از دهه ۱۹۹۰ بررسی کرده و با بررسی مسیر آینده روابط چین و طالبان و پیامدهای این رابطه بر توازن قدرت در جنوب آسیا پایان می‌یابد. بر این اساس مشخص است که در ارتباط با اولویت سیاست خارجی چین در افغانستان اگرچه منابعی به زبان انگلیسی وجود دارد، ولی در ارتباط با منابع فارسی دو ضعف وجود دارد که این نوشتار در پی رفع آن‌ها است: ۱. تمرکز بیشتر منابع فارسی بر دوره پیش از اوت ۲۰۲۱ و غفلت از تحولات بعد از قدرت‌گیری طالبان، ۲. تمرکز بر جنبه اقتصادی و کم‌توجهی به ملاحظه‌های امنیتی در تحلیل‌های مربوط با سیاست چین در افغانستان.

مبانی نظری، واقع‌گرایی تدافعی

واقع‌گرایی ساختاری به دو نوع تهاجمی و تدافعی تقسیم می‌شود (Lobell, 2017: 1). کنت والتز، پدر واقع‌گرایی ساختاری تأکید دارد که وضعیت آنارشی همه کشورها را به امنیت‌خواهی می‌کشاند و نگرانی اصلی آن‌ها امنیت است نه قدرت (Waltz, 1988: 616). سود برتر برای همه دولت‌ها، به‌دست‌آوردن امنیت است (Waltz, 1979: 121). واقع‌گرایان تدافعی نیز معتقدند

دولت‌ها به دنبال امنیت هستند نه قدرت، توسعه نفوذ نیز ناشی از احساس ناامنی است (Rynning and Guzzini, 2001: 9). آن‌ها باور دارند دولت‌ها فقط در صورت احساس ناامنی فزاینده به توسعه منافع سیاسی و اقتصادی می‌پردازند، اما برای به دست آوردن امنیت رفتار تهاجمی ندارند و ساختار آنارشیک نظام بین‌الملل آن‌ها را به سیاست‌های معتدل ترغیب می‌کند. همچنین پس از تضمین امنیت، کشورها به دنبال قدرت بیشتر نیستند (فتحی و دیگران، ۱۴۰۰: ۱۶۵).

واقع‌گرایان تدافعی آنارشی را تاحدی خوش‌خیم می‌دانند و معتقدند امنیت چندان نایاب نیست، بنابراین دولت‌ها به جای رفتار تهاجمی، فقط نسبت به تهدیدهای امنیتی واکنش نشان می‌دهند. این واکنش به طور معمول محدود به بازداشتن تهدید و ایجاد موازنه است و در صورت شدت یافتن مشکل امنیت، پاسخ‌ها سخت‌تر می‌شود. ارزیابی میزان تهدید در هر وضعیت خاص بر عهده رهبران دولت‌هاست (برهانی، ۱۴۰۰: ۴۶). به باور والت، سیاست بین‌الملل به جای تهاجم، با تعادل حمله-دفاع^۱ روبه‌رو است. وی با طرح سؤال «امنیت در برابر چه چیزی؟»، معتقد است امنیت در برابر تهدید مطرح است نه قدرت. این تهدید است که در مرکز نگرانی‌های امنیتی واقع است، وگرنه قدرت به خودی خود خنثی است. بنابراین به جای موازنه قدرت، موازنه تهدید مطرح است. این مسئله نیز از مسئله تصور تهدید ایجاد می‌شود که برآمده از نگرانی‌های امنیتی است (فتحی و دیگران، ۱۴۰۰: ۱۶۵).

از دید والت، سیاست‌مداران در برابر دولتهایی که بیشترین تهدید را ایجاد می‌کنند، به سیاست موازنه روی می‌آورند؛ مهم نیست آن دولت چقدر قدرت دارد، بلکه میزان تهدید تعیین کننده است. سطح تهدید نیز براساس ترکیبی از عواملی مانند انباشت قدرت، همسایگی جغرافیایی، قابلیت‌های تهاجمی و هدف‌های توسعه طلبانه ارزیابی می‌شود (منوری و محمد شریف، ۱۳۹۶: ۱۸۱). تجمع این عوامل تصور تهدید را افزایش می‌دهد و رهبران را به سوی حفظ تعادل قدرت با راهبردهای دفاعی پیش می‌برد. آنان استدلال می‌کنند که رویکرد تهاجمی برای تأمین امنیت منطقی نیست، زیرا قدرت طلبی تهاجمی موجب واکنش دیگر کشورها می‌شود، برتری به طور معمول با کشور مدافع است و حتی در صورت پیروزی، کنترل ملت‌های اشغال شده دشوار خواهد بود (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۴۰). بنابراین در صورت داشتن اختلاف نباید به صورت تهاجمی عمل کرد، بلکه باید اختلاف‌ها به صورت مسالمت‌آمیز

حل و فصل شود.

بنابراین می‌توان با کشور تهدیدگر نیز همکاری کرد، به‌ویژه اگر تغییرهای داخلی، منطقه‌ای و جهانی نیز به این موضوع کمک کند (پوراحمدی و پدین، ۱۳۹۹: ۱۱۹). این نظریه می‌گوید در هر رقابتی، فرصت‌های متعددی برای توافق وجود دارد که هر دو طرف را راضی کند و جنگ‌ها، بیشتر ناشی از سوءتفاهم هستند، نه تضاد منافع. اقدام‌های امنیتی یک دولت، مانند نوسازی ارتش را ممکن است دیگران به اشتباه به‌عنوان تهدید تعبیر کنند. راه‌حل این مشکل، کاهش نداشتن اطمینان از راه دیپلماسی قوی است که شامل شفاف‌سازی خطوط قرمز و ارسال علامت‌های اطمینان‌بخش میان رقیبان می‌شود (Beckley, 2023: 1). ردیابی فرایند روابط خارجی چین در برابر افغانستان، به‌ویژه نوع روابط آن‌ها با گروه طالبان نشان می‌دهد که می‌توان این روابط را با نظریه واقع‌گرایی تدافعی تبیین کرد، زیرا چین در افغانستان با مشکل امنیتی روبه‌رو است. با وجود این مشکل هیچ‌گاه وارد درگیری نظامی با این گروه نشده است.

عوامل مؤثر بر سیاست خارجی چین در برابر افغانستان

از سال ۱۹۴۹ تاکنون چند عامل بر سیاست خارجی چین نسبت به افغانستان تأثیر گذاشته است که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی چین، سیاست قدرت‌های بزرگ به‌ویژه ایالات متحد، ارزش اقتصادی افغانستان برای چین و امنیت استان سین‌کیانگ و مرزهای غربی چین. در این نوشتار بر اهمیت ویژه مسائل امنیتی، به‌ویژه پس از اوت ۲۰۲۱، به‌عنوان اصلی‌ترین عامل تأثیرگذار تأکید می‌کنیم.

جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی چین

در ارتباط با جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی فراگیر چین باید گفت پیش از روی‌کارآمدن شی‌جین‌پینگ در اواخر سال ۲۰۱۲، افغانستان کمتر در تفکر راهبردی بزرگ چین جای داشت. اما از سال ۲۰۱۳ دو تحول اهمیت افغانستان را در سیاست چین افزایش داد: نخست، رشد دیپلماسی همسایگی که در اکتبر ۲۰۱۳ با برگزاری اولین کنفرانس چین در مورد کشورهای پیرامونی همراه بود، جایی که رئیس‌جمهور بر اهمیت ایجاد محیط منطقه‌ای مطلوب برای توسعه چین تأکید کرد. این تحول نشان‌دهنده تغییر راهبردی به‌سوی سیاست منطقه‌ای فعال‌تر است. دوم، توسعه برنامه اتصال جهانی که هم‌زمان با دیپلماسی جدید همسایگی در

سپتامبر تا اکتبر ۲۰۱۳ اعلام شد. بخش ابتکار یک کمربند و یک راه^۱ به دنبال اتصال سراسر قاره اوراسیا از شرق آسیا به اروپای غربی است، در حالی که این طرح تلاش می کند اقیانوس آرام غربی، دریای چین جنوبی و اقیانوس هند را به هم متصل کند (Zhang, 2022: 5). بنابراین سیاست خارجی چین باید در جبهه منطقه ای و از جمله در افغانستان فعال تر باشد.

سیاست قدرت های بزرگ

دومین عامل مؤثر بر محاسبه های چین در مورد افغانستان، سیاست قدرت های بزرگ در آسیای مرکزی و جنوبی و به ویژه روابط چین و ایالات متحد پس از سال ۲۰۰۱ است. برداشت چین از نقش آمریکا و ناتو در افغانستان چندین بار تغییر کرده است. حدود یک دهه پس از تهاجم آمریکا در سال ۲۰۰۱، چین نسبت به انگیزه های آمریکا نگران بود، زیرا این نگرانی با سوءظن چین نسبت به هدف آمریکا برای محدود کردن یا مهار رشد چین هم جهت بود. نظامیان تندروری چینی حضور نظامی آمریکا در افغانستان را تهدیدی برای امنیت ملی و ابزاری در راهبرد محاصره آمریکا می دیدند؛ به همین دلیل، درخواست های همکاری آمریکا را تاحدی نادیده گرفتند (Clarke, 2016: 571). با این حال، زمانی که واشینگتن تصمیم به خروج نیروهایش گرفت، پکن متوجه شد که ثبات افغانستان به خطر افتاده است. این تغییر نگرش ناشی از تضاد ذهنیتی بود که مهار طالبان به وسیله آمریکا را برای امنیت سین کیانگ مثبت می دانست، اما حضور نظامی آمریکا در افغانستان را تهدیدی ژئوپلیتیکی برای منافع ملی چین برآورد می کرد (Zhou and Others, 2022: 4). از دیدگاه واقع گرایی تدافعی، نگرانی چین از حضور نظامی آمریکا در افغانستان ناشی از احساس تهدید امنیتی و جلوگیری از محاصره ژئوپلیتیکی است. با خروج آمریکا و بی ثباتی احتمالی منطقه، چین سیاستی معتدل و موازنه جویانه در پیش گرفته است تا تهدیدهای مرزی را کاهش دهد و ثبات منطقه ای را حفظ کند. مورد سوم نیز ارزش اقتصادی افغانستان برای چین است.

اهمیت اقتصادی افغانستان برای چین

چین از زمان اشغال افغانستان به وسیله آمریکا به منابع طبیعی افغانستان چشم دوخته است تا اقتصاد رو به رشد خود را حفظ کند (Wieringen and Claustre, 2023: 3). سیاست منابع افغانستان در دستور کار پکن قرار دارد. با توجه به اینکه چین به واردات نفت وابسته است،

منبع نفت افغانستان و منابع دیگری مانند مس و لیتیوم را از دست نمی‌دهد (Ruttig, 2023: 24). چین به تدریج به سرمایه‌گذاری و کشف معادن در افغانستان رو آورد. برای نمونه، در سال ۲۰۰۸ شرکت چینی «ام‌سی‌سی» در یک مزایده، بزرگ‌ترین قرارداد صنعتی افغانستان، یعنی استخراج معدن مس «عینک» را به دست آورد (جلالی نسب و دیگران، ۱۳۹۴: ۱۲۵). چین در طرح‌های زیربنایی افغانستان، از جمله در مناطق غنی از منابع مانند میدان‌های نفتی آمودریا سرمایه‌گذاری رو به رشدی کرده است (Turgunbaeva and Ghiasi, 2024: 2). به‌طور مشخص چین در صورتی می‌تواند به هدف‌های اقتصادی خود در افغانستان دست یابد که با یک محیط بدون تنش و ثبات روبه‌رو باشد. علاقه چین به امنیت و ثبات افغانستان ناشی از طرح‌های اقتصادی پکن برای گسترش نفوذ در آسیای مرکزی است. موقعیت ژئواستراتژیک افغانستان در تقاطع آسیای شرقی، خاورمیانه و اروپا اهمیت آن را افزایش می‌دهد؛ از این‌رو، ثبات افغانستان برای موفقیت طرح یک کمربند و یک راه که چین را به خاورمیانه و اروپا متصل می‌کند، حیاتی است. همچنین رشد اقتصاد چین و نیاز به تنوع منابع انرژی، نگرانی‌هایی در مورد تأمین پایدار مواد خام و کاهش رقابت ایجاد کرده است (Kumar and Ramachandran, 2024: 309). افغانستان هم منبعی مهم برای دسترسی به مواد خام و معادن و هم بازاری برای صادرات محصولات چین است. سیاست خارجی چین در این زمینه زیر تأثیر رقابت با قدرت‌هایی مانند هند و ائتلاف با پاکستان قرار دارد.

در رقابت منطقه‌ای چین و هند، افغانستان به نقطه‌ای راهبردی تبدیل شده است که منافع اقتصادی و ژئواستراتژیک دو کشور در آن تقابل دارد. چین با سرمایه‌گذاری در معادن و زیرساخت‌های افغانستان، علاوه بر تأمین منابع خام، به دنبال افزایش نفوذ در آسیای مرکزی و مهار هند است. هند به دلیل اختلاف‌ها با پاکستان، مسیرهای جایگزینی برای رسیدن به آسیای مرکزی جست‌وجو می‌کند، اما با موانعی مانند ژئوپلیتیک پاکستان، بی‌ثباتی افغانستان و تحریم‌های آمریکا روبه‌رو است. چین و پاکستان در برابر هند متحد شده‌اند و طرح‌هایی مانند بندر گوادر را در چارچوب طرح یک کمربند و یک راه توسعه می‌دهند (Gurjar, 2023: 55). در حالی که هند از بندر چابهار ایران برای دسترسی به افغانستان و آسیای مرکزی استفاده می‌کند؛ بندر چابهار در نزدیکی بندر گوادر قرار دارد (کولابی و امامی ایوکی، ۱۴۰۲: ۲۸۲). در نتیجه، تضعیف ظرفیت چابهار در راستای منافع پاکستان است. چین برای جذب افغانستان به این طرح تلاش می‌کند. از دیدگاه واقع‌گرایی تدافعی، این اقدام‌های چین در جهت کاهش تهدیدهای امنیتی و اقتصادی ناشی از رقابت با هند و تضمین ثبات در پیرامون مرزهای غربی‌اش ارزیابی می‌شود.

اهمیت مسائل امنیتی

چین بیش از هر چیز بر تهدیدی که تروریسم و جدایی‌طلبی اویغور برای امنیت و ثبات داخلی استان سین‌کیانگ و داخل کشور چین ایجاد می‌کند. همچنین نگرانی‌های گسترده‌تر در مورد امنیت مرزی در منطقه وسیع مرزی غرب متمرکز است. اویغورها اقلیت مسلمانی هستند که مخالف انقیاد در برابر حکومت چین هستند. در استان سین‌کیانگ، پکن به بازداشت‌های جمعی و آموزش دوباره فرهنگی اجباری جامعه اویغور در اردوگاه‌های کار اجباری متوسل شده است (Felbab-Brown, 2020: 3). سین‌کیانگ بزرگ‌ترین استان چین از نظر مساحت است که یک‌ششم خشکی این کشور را تشکیل می‌دهد و با پاکستان، افغانستان و جمهوری‌های آسیای مرکزی تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان هم‌مرز است. هریک از این کشورها می‌تواند به بستری برای عملیات‌های اویغور تبدیل شود. افغانستان به‌عنوان تهدیدی خاص پدیدار شده است، زیرا رژیم طالبان پیش‌تر ستیزه‌جویان اویغور از جمله جنبش اسلامی ترکستان شرقی^۱ را در خود جای داده و به آن‌ها اجازه داده بود به اردوگاه‌های وابسته به القاعده بپیوندند. مقام‌های چینی تخمین می‌زنند که صدها شبه‌نظامی اویغور در زمانی که طالبان این کشور را در سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱ کنترل می‌کردند، در افغانستان آموزش دیده‌اند. بیشتر آن‌ها پس از تهاجم آمریکا مجبور به خروج شدند و به پاکستان گریختند. پس از اینکه پناهگاه‌های امن آن‌ها را ارتش پاکستان زیر فشار قرار داد، آن‌ها به افغانستان بازگشتند. آنان حضور خود را در شمال کشور، از جمله راه‌گذر واخان حفظ کردند، که گمان می‌رفت رئیس جنبش در آنجا فعالیت می‌کند (Clarke, 2016: 574). استان سین‌کیانگ چین با باریکه واخان در افغانستان هم‌مرز است. این باریکه مسیری با عبور سخت و پناهگاهی برای گروه‌های افراط‌گرا محسوب می‌شود. اگر خطرهای امنیتی در افغانستان افزایش یابد، احتمال پیوند گروه‌های جدایی‌طلب در افغانستان با ایغورهای چین نیز افزایش می‌یابد. این مسئله همچنین سبب تهدید طرح‌های اقتصادی چین در آسیای مرکزی می‌شود. این امکان وجود دارد که گروه‌های افراط‌گرا در آسیای مرکزی از راه افغانستان با ایغورها متصل شوند و از این راه بتوانند به چین وارد شوند (احمدی و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۸).

با توجه به اینکه دو سوی مرزهای افغانستان و چین محل استقرار نیروهای افراط‌گرا است، چین از احتمال پیوند و همکاری ایغورها با داعش و طالبان در افغانستان احساس خطر می‌کند.

داعش خراسان^۱ در سال ۲۰۱۵ اعلام موجودیت کرد. این گروه به این دلیل که باور دارد طالبان با چین علیه مسلمانان اویغور متعهد شده است، آن‌ها را خائن نامیده و به نبرد پرداخته‌اند. داعش برای چین تهدیدی جدی است، زیرا با جنبش اسلامی ترکستان شرقی ارتباط دارد و در سال‌های اخیر، اویغورها نیز به داعش پیوسته‌اند (Verma, 2020: 561). همچنین باید به گروه «تحریک طالبان پاکستان»^۲ اشاره کرد که با گروه داعش اتحادی موقت داشته و به‌ویژه بعد از خروج آمریکا از افغانستان بر فعالیت خود بر ضد منافع چین در پاکستان افزوده‌اند. به دلیل اینکه این گروه مورد حمایت طالبان هستند، نگرانی‌های چین افزایش یافته است (Salimifar and Others, 2021: 773). چین می‌خواهد از گسترش بنیادگرایی، افراط‌گرایی و تروریسم جلوگیری کند و در این جهت مطالبه‌اش از طالبان مهار شبه‌نظامیان اویغور مستقر در افغانستان یا تحویل آن‌ها به چین است.

از دهه ۱۹۹۰، ستیزه‌جویان اویغور در سین‌کیانگ و دیگر نقاط چین حمله‌ها و عملیات متعددی را انجام داده‌اند. برای نمونه در سال ۲۰۱۳ در پکن، یک حمله انتحاری به کشته شدن ۵ نفر منجر شد. در سال ۲۰۱۴ در حمله‌ای در ایستگاه قطار کومینگ^۳ ۳۱ نفر کشته شدند. در نمونه‌ای دیگر دو خودروی بمب‌گذاری شده در سال ۲۰۱۴ به کشته شدن ۴۳ نفر منجر شد. در سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴، حمله‌های تروریستی در سین‌کیانگ جان ۴۶۸ نفر را گرفت و ۵۴۸ نفر را مجروح کرد (Clarke, 2016: 574). در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۰ در عملیاتی که به‌صورت مشترک گروه تحریک طالبان پاکستان و جدایی‌طلبان اویغور در پی انفجار اتوبوس انجام دادند، ۱۳ نفر از جمله ۹ تبعه چینی و ۴ تبعه پاکستانی کشته شدند (منوری و دیگران، ۱۴۰۱: ۸۴). بنابراین برای چین ملاحظه‌های امنیتی در برابر افغانستان اهمیت ویژه‌ای دارد.

سیاست خارجی چین در برابر افغانستان پیش از اوت ۲۰۲۱

بنابر روش ردیابی فرایند برای تحلیل سیاست خارجی چین در برابر افغانستان و به‌ویژه نوع رابطه آن‌ها با گروه طالبان، این روابط به چند دوره تقسیم شده است. نقطه شروع آن سال ۱۹۵۵ در نظر گرفته می‌شود. بر این اساس، روابط تاریخی چین با افغانستان به سه دوره تقسیم می‌شود: بیگانگی در طول جنگ سرد (۱۹۹۰ تا ۱۹۵۵)، نگرانی فزاینده در مورد تروریسم اویغور ناشی از افغانستان (۱۹۹۱ تا ۲۰۰۰) و فعالیت در حال تحول در امور افغانستان پس از تهاجم ایالات متحد (۲۰۰۱ تا ۲۰۲۰).

1. Islamic State – Khorasan Province (ISKP)

2. The Tehereek-e-Taliban Pakistan (TTP)

3. Kunming Train

بیگانگی در طول جنگ سرد

روابط رسمی چین و افغانستان فارغ از پیشینه تاریخی، از ۲۰ ژانویه ۱۹۵۵ با به رسمیت شناختن چین به وسیله افغانستان و فرستادن سفیر به پکن شروع شد. در سال ۱۹۶۰، دو کشور پیمان «دوستی و تجاوز نکردن متقابل» را با هدف توسعه روابط اقتصادی امضا کردند. از آن زمان، رویکرد چین نسبت به افغانستان بیشتر اقتصادی بوده و پیگیری مسائل امنیتی به صورت محدود، دوره‌ای و غیر آشکار انجام شده است. روابط چین و افغانستان از اواخر دهه ۱۹۷۰ تا پایان دهه ۱۹۸۰ کاهش یافت، زیرا افغانستان زیر نفوذ شوروی بود و چین پس از دهه ۱۹۶۰ از اتحاد با شوروی جدا شده بود. چین در دهه ۱۹۸۰ به حمله شوروی به افغانستان اعتراض کرد و در کنار آمریکا علیه شوروی قرار گرفت. در آن سال‌ها، چین به صورت مخفیانه مجاهدان افغان را مسلح و به آمریکا در تجهیز و آموزش آن‌ها کمک می‌کرد. همچنین گفته می‌شود چین مانع سفر اویغورها به افغانستان نشده است (Rasooli and Others, 2023: 2611). بعد از فروپاشی اتحاد شوروی، افغانستان در جنگ داخلی گرفتار شده بود و چین را مجبور به خروج کارکنان سفارت خود در سال ۱۹۹۳ کرد. در سال ۱۹۹۶، طالبان کنترل کشور را به دست گرفتند، اما چین از برقراری روابط دیپلماتیک با رژیم جدید خودداری کرد (Zhang, 2022: 3). در این دوره نگرانی‌های امنیتی چین اوج گرفت.

نگرانی امنیتی در دهه ۱۹۹۰

از آنجایی که طالبان با تشکیل امارت اسلامی افغانستان به اویغورها اجازه آموزش و فعالیت در اردوگاه‌های نظامی را داد و آن‌ها را به جنبش اسلامی ازبکستان و حزب اسلامی ترکستان پیوند داد، نگرانی‌های چین از این مورد در دوره اول حکومت طالبان از میان نرفت (Salimifar and Others, 2021: 775). به همین دلیل، روابط دو کشور به سردی گرایید. ولی چین در اوج حمایت طالبان از جنبش‌ها و گروه‌هایی که امنیت ملی‌اش را به خطر می‌انداخت حاضر به مداخله نظامی نبود. همان‌طور که واقع‌گرایان تدافعی می‌گویند چین تلاش می‌کرد امنیت را از راه‌های مسالمت‌آمیز ایجاد کند.

در این زمینه، چین اقدام‌های دوجانبه و چندجانبه انجام داد. با افزایش نگرانی در مورد اویغورها، از سال ۱۹۹۸ مذاکراتی با طالبان در کابل آغاز کرد تا اطمینان یابد که افغانستان به پناهگاهی در برابر چین تبدیل نخواهد شد. به طور دوجانبه، چین با متحد دیرینه خود پاکستان، به دنبال تعامل مستقیم با طالبان بود. همچنین به صورت چندجانبه، با روسیه و کشورهای آسیای مرکزی، نهاد امنیتی منطقه‌ای «شانگهای پنج» را در سال ۱۹۹۶ برای مبارزه با تروریسم و

همکاری‌های امنیتی تأسیس کرد که در سال ۲۰۰۱ به سازمان همکاری شانگهای تحول یافت (Zhang, 2022: 3). حمایت طالبان از اسلام‌گرایان افراطی ترکستان شرقی سرانجام موجب شد که چین از حمله آمریکا و غرب به افغانستان در سال ۲۰۰۱ حمایت کند.

تحول در فعالیت‌های چین در افغانستان (۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱)

در این دوره، چین سیاست «واردنشدن» به کشمکش‌های سیاسی و دوری از تعهدهای نظامی و امنیتی در افغانستان را دنبال کرد. تمرکز چین بیشتر بر طرح‌های زیرساختی مانند سدسازی، راه‌اندازی شبکه‌های دیجیتال، ساخت بیمارستان و سیستم آبیاری بود و در زمینه اطلاعات نظامی همکاری محدودی داشت. پس از سفر حامد کرزی به چین در سال ۲۰۰۶، روابط دو کشور تحول یافت. تا سال ۲۰۰۹ چین به شریک اول تجاری افغانستان تبدیل شد. با عضویت ناظر افغانستان در سازمان همکاری شانگهای از سال ۲۰۱۲، همکاری‌های گمرکی، تجاری، فرهنگی، دانشگاهی، سیاسی و امنیتی میان دو کشور گسترش یافت (Ahmadi and Others, 2022: 10-11). هدف چین در این دوره که با هدف‌های دولت موقت افغانستان هم‌راستا بود، تضعیف بنیادگرایی اسلامی بود؛ موضوعی که به شکل‌گیری دوره‌ای از روابط سیاسی و اقتصادی مثبت میان دو کشور انجامید. با وجود نگرانی‌های چین در مورد همکاری گروه‌هایی مانند جنبش اسلامی ترکستان شرقی و حزب اسلامی ترکستان با شورشیان در افغانستان و ارتباط آن‌ها با بی‌ثباتی در سین‌کیانگ، چین از داشتن نقش مستقیم امنیتی در افغانستان خودداری و تلاش کرد با هیچ‌یک از این گروه‌ها درگیر نشود (Badu, 2022: 8). چین در این دوره از حضور آمریکا در افغانستان به دلیل‌های امنیتی سود برد.

در ۱۰ سال اول این دوره، چین تعامل محدودی با دولت در حمایت آمریکا در افغانستان داشت و از دخالت مستقیم امنیتی خودداری کرد. پس از اعلام خروج نیروهای آمریکایی به وسیله دولت اوباما، چین مجبور شد با شرایط پس از کنترل آمریکا کنار بیاید. بنابراین از سال ۲۰۱۲، پکن تعامل دیپلماتیک، امنیتی و اقتصادی خود با کابل را افزایش داد. سپس وضعیت ناظر افغانستان در سازمان همکاری شانگهای را تضمین کرد و مشارکت دوجانبه را در ژوئن ۲۰۱۲ به «همکاری و مشارکت راهبردی» ارتقا داد (Clarke, 2016: 572).

برخی معتقدند چین از سال ۲۰۱۳، در چارچوب سیاست ژئوپلیتیکی همسایگی، از نقش نظاره‌گر و بی‌طرف به مداخله‌گر و بازیگر فعال در امور افغانستان تبدیل شد، اما به سرعت اهمیت مسائل امنیتی آشکار شد. چین نیروهای پلیس مسلح مردمی خود را برای همکاری با هم‌تایان افغان

در گشت‌زنی در ولایت بدخشان فرستاد و حمایت از تشکیل یک تیپ کوهستانی برای نیروهای امنیت ملی افغانستان را پیشنهاد داد (Shekhawat, 2025: 6). در سال ۲۰۱۷، نیروهای امنیتی چین در حال گشت‌زنی در راه‌گذر واخان دیده شدند که نشان‌دهنده تغییر در سیاست چین از توسعه اقتصادی به روابط امنیتی است (Stanzel, 2018: 3). چین در ادامه، با تمایل به داشتن افغانستانی باثبات و دولتی که زیرسلطه طالبان نباشد، با این فرض که آمریکا و دولت افغانستان توانایی شکست قاطع طالبان را ندارند، وارد رابطه با این گروه شد تا اطمینان یابد، شبه‌نظامیان افغان با همتایان اویغور خود همکاری نمی‌کنند (Felbab-Brown, 2020: 1). در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰، چین چندین بار میزبان نمایندگان طالبان بود (Ruttig, 2023: 21). همان‌طور که اندرو اسمال می‌گوید، چین «نه پیروزی غرب را می‌خواست که حضور نظامی آمریکا را در حیات خلوت خود مستحکم کند و نه پیروزی طالبان را که خطرهایی برای سین‌کیانگ و منطقه‌های وسیع‌تر ایجاد کند» (Small, 2017: 2). ردیابی فرایند نشان می‌دهد که چین در این دوره سیاست خود نسبت به طالبان را به‌طور کامل تغییر داد. استقبال از طالبان برخلاف نگرش منفی چین در دهه ۱۹۹۰ است. این تغییر نشان می‌دهد برای چین نوع حکومت در افغانستان اهمیت چندانی ندارد، بلکه دریافت تضمین‌های امنیتی اولویت اصلی است.

اولویت مسائل امنیتی در روابط چین و حکومت دوم طالبان

نگاه چین به مناطق مختلف، امنیتی و سیاسی نیست، بلکه چین بیشتر با نگاه اقتصادی برای نفوذ تلاش می‌کند و مسائل امنیتی را با راهبردهای سواری مجانی به دیگران، به‌ویژه آمریکا به‌عنوان هژمون سپرده است (محمدنیا و پورحسن، ۱۴۰۲: ۱۰۹). این موضوع در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱ آشکارا در افغانستان دیده می‌شد، ولی پس از خروج آمریکا، چین مسئولیت امنیت افغانستان را بر عهده گرفت، اما هرگز وارد درگیری نظامی نشد. فقط از راه دیپلماسی، بنابر نظریه واقع‌گرایی تدافعی، برای جلوگیری از گسترش مشکلات اویغورها و حفظ ثبات منطقه تلاش کرد.

نگرانی چین از ستیزه‌جویان اویغور و جدایی‌طلبان که از پایگاه‌های آن‌ها در افغانستان فعالیت می‌کنند، با عقب‌نشینی ایالات متحد افزایش یافت. از زمان تسلط طالبان، منافع چین در منطقه به‌طور فزاینده از سوی گروه‌های تروریستی خارجی به‌ویژه داعش خراسان تهدید شده است. برای رویارویی با این تهدید، چین در حال توسعه همکاری‌های دفاعی با همسایگان

خود، تاجیکستان و پاکستان است. اینک حزب اسلامی ترکستان،^۱ گروه تحریک طالبان پاکستان و ارتش آزادیبخش بلوچستان^۲ بزرگ‌ترین چالش‌ها را برای چین ایجاد می‌کنند. آن‌ها با طالبان ارتباط برقرار کرده‌اند و در کنار این گروه در فتح دواره کشور در سال ۲۰۲۱ جنگیده‌اند و از نظر ایدئولوژیک با طالبان هم‌سو هستند. این گروه‌ها از زمان تسلط طالبان بر افغانستان فعال‌تر شده‌اند. حمله‌های گروه تحریک نسبت به سال گذشته ۸۴ درصد افزایش یافته و ارتش آزادی‌بخش بلوچستان شهروندان چینی و زیرساخت‌های بندری ساخت چین را در گوادر هدف قرار می‌دهند. فعالیت داعش خراسان نیز هم‌زمان با حکومت دوباره طالبان افزایش یافته، به‌گونه‌ای که آن‌ها ۶۰ حمله در سال ۲۰۲۰ و ۳۳۴ حمله در سال ۲۰۲۱ داشته‌اند. حمله‌های انتحاری اکتبر ۲۰۲۱ علیه جامعه شیعه در قندوز که یک اویغوری انجام داد، نشان‌دهنده پیوندهای نزدیک داعش خراسان، حزب ترکستان شرقی و گروه تحریک پاکستان است. سازمان ملل متحد در فوریه ۲۰۲۲ ارزیابی کرد از زمان تسلط طالبان، گروه‌های تروریستی «از آزادی بیشتری در آنجا، نسبت به هر زمان دیگری در تاریخ اخیر برخوردار شده‌اند» (Wieringen and Claustre, 2023: 6). این تحولات نمی‌تواند به چین اطمینانی کافی بدهد. پیوستن ستیزه‌جویان اویغور در افغانستان و دیگر گروه‌ها در افغانستان، پاکستان و کشورهای آسیای مرکزی به کابوس امنیتی چین تبدیل شده است.

اگر ستیزه‌جویان افغانستان به کشورهای آسیای مرکزی نفوذ کنند، این تهدید ممکن است از مرزهای طولانی و نفوذپذیر آن‌ها به سین‌کیانگ سرایت کند. برخلاف راه‌گذر واخان که عبور و مرور از آن دشوار است، مرزهای چین با کشورهای آسیای مرکزی نمی‌تواند بسته شود (Zhang, 2022: 4). در خارج از کشور، پکن به دنبال تضمین این است که کشورهای همسایه هیچ‌گونه کمک معنوی، سیاسی، نظامی یا حمایت مادی به جامعه اویغور و بخش ستیزه‌جوی آن نکنند. چین این فشار ضد اویغور را به توافق‌نامه‌های «سیاست همسایگان خوب»^۳ خود با کشورهای آسیای مرکزی و با عنوان گسترده ضد تروریسم، به برنامه سازمان همکاری شانگهای برای مبارزه با «سه نیروی شیطانی»^۴ تروریسم، جدایی طلبی قومی ملی‌گرا و افراط‌گرایی مذهبی تزریق کرده است (Felbab-Brown, 2020: 3).

چین می‌خواهد با استفاده از ظرفیت شانگهای، افغانستان را به پذیرش تعهدهای امنیتی

1. Turkestan Islamic Party (TIP)

2. Balochistan Liberation Army (BLA)

3. Good Neighbors Policy

4. Three Evil Forces

ملزم کند. همچنان که امیرخان متقی سرپرست وزارت امور خارجه طالبان، در نشست سازمان همکاری شانگهای در ژوئیه ۲۰۲۲ در تاشکند گفت «امارت اسلامی افغانستان به هیچ‌یک از اعضای خود یا هر فرد یا گروه دیگری از جمله القاعده اجازه نخواهد داد که امنیت دیگران را از خاک افغانستان تهدید کند» (Wieringen and Claustre, 2023: 6). طالبان چین را منبع ارزشمندی از حمایت‌های اقتصادی و سیاسی برای رژیم خود و ایجاد مشروعیت می‌داند (Encarnation and Fair, 2023: 588). بنابراین تلاش می‌کند به نگرانی‌های امنیتی چین توجه کند. در ماه‌های پس از به قدرت رسیدن، نشانه‌هایی نمایان شد که طالبان درخواست‌های چین برای برخورد با گروه‌های مسلح اویغور را جدی گرفت و آن‌ها را از ولایت بدخشان در شمال شرقی (نزدیک به مرز چین) به استان‌های بغلان و تخار در مرکز افغانستان منتقل کرد. با وجود این مشخص نیست که آیا پس از این حرکت اولیه، تلاش مستمری برای مکان‌یابی یا در کنترل درآوردن این ستیزه‌جویان صورت می‌گیرد یا خیر. برخی گزارش‌ها نیز حاکی از این است که تلاش برای کنترل آن‌ها در داخل افغانستان، آن‌ها را به داعش نزدیک‌تر و از کنترل طالبان خارج می‌کند (Murtazashvili, 2022: 3). با این حال، نشان‌دادن تعهد طالبان به تأمین امنیت و ثبات کشور و سرکوب واقعی گروه‌های تروریستی، تعیین‌کننده نهایی برای دخالت بیشتر چین در امور افغانستان است.

چین در آوریل ۲۰۲۳ و در بیانیه‌ای به اعلام موضع نسبت به افغانستان به دنبال شناسایی زمینه‌های همکاری دوجانبه، بازسازی افغانستان و کمک‌های بشردوستانه به این کشور برآمد. در این بیانیه چین «جنبش استقلال ترکستان شرقی در افغانستان» را یک گروه تروریستی و تهدیدی علیه امنیت ملی خود دانست و از افغانستان درخواست سرکوب آن‌ها را کرد. چین برای دستیابی به هدف‌های خود در این کشور، راهبرد روابط چندجانبه را هدف‌گذاری کرد که با عنوان «مفهوم جدید امنیت» بیان می‌شود. تهدیدهای امنیتی سنتی و غیرسنتی در این مفهوم اهمیت یکسانی دارند و راه حل تقابل با هر دو نوع این تهدیدها را توسعه اقتصادی دانسته است. در سال ۲۰۱۴ شی جین پینگ از «مفهوم جدید امنیت آسیایی»^۱ سخن گفت که مانند «مفهوم جدید امنیت» تأکید اصلی‌اش بر رابطه متقابل توسعه اقتصادی و مسائل امنیتی سنتی و غیرسنتی است. در این زمینه فقر، عامل اصلی ستیزه‌جویی و بنیادگرایی اسلامی و رشد و توسعه اقتصادی از راه مفهوم جدید امنیت آسیایی و ابتکار یک کمربند و یک راه، عامل اصلی کاهش خطر تروریسم دانسته شد. چین از همین راهکار

در پاکستان برای مهار بنیادگرایی و کاهش تروریسم بهره برد. چین با پیروی از اصول مفهوم جدید امنیت اقتصادی آسیایی خود می‌خواهد در افغانستان نیز همان هدف‌ها را دنبال کند. همان‌طور که وزیر خارجه، وانگ یی در اکتبر ۲۰۲۱ گفت «چین مایل است به رژیم جدید در زمینه توسعه اقتصادی مشاوره دهد. پکن در تمایل خود برای تقویت رشد و توسعه اقتصادی در افغانستان از راه ارائه کمک‌های اقتصادی و افزایش تجارت و سرمایه‌گذاری به‌منظور تقویت ثبات و افزایش ظرفیت دولت برای مقابله با تهدیدهای ناشی از بنیادگرایی اسلامی ثابت قدم بوده است» (Wieringen and Claustre, 2023: 3).

در عمل نیز قراردادهای اقتصادی بزرگی میان دو کشور امضا شده است، ولی باید توجه داشت در حالی که چین در دوره اشغال افغانستان به منابع طبیعی افغانستان چشم دوخته بود تا اقتصاد رو به رشد خود را حفظ کند. انگیزه این کشور برای ایجاد روابط با طالبان، بیشتر بر توانایی این گروه در مهار گروه‌های ستیزه‌جو و تروریستی قرار دارد که تهدیدی برای امنیت ملی برای چین به حساب می‌آیند. طالبان از سوی چین به‌عنوان نیرویی کارآمد علیه این گروه‌ها دیده می‌شوند. افغانستان در مجموع برای چین سودهای اقتصادی زیادی ندارد، زیرا تجارت افغانستان تنها حدود یک‌ده‌هزارم تجارت خارجی چین را تشکیل می‌دهد (Ruttig, 2023: 26). بر این اساس چین اقتصاد را به‌عنوان ابزاری قرار داده است که به منافع امنیتی خود برسد. همان‌طور که واقع‌گرایان تدافعی گفته‌اند دولت‌ها باید همیشه بتوانند معامله‌هایی انجام دهند که با حفظ صلح، وضعیت هر دو طرف را بهتر کند (Beckley, 2023: 3). چین به‌طور فعال با طالبان رابطه دارد، اما این تعامل به معنای حمایت نیست، بلکه ناشی از ضرورت حفظ منافع امنیتی خود است. رویکرد چین براساس واقع‌گرایی تدافعی است، یعنی تهدید اصلی را نه قدرت طالبان، بلکه توان گروه‌های فراملی مانند داعش برای برهم‌زدن ثبات منطقه می‌داند. بنابراین چین با درک تهدید، نه فقط قدرت، با طالبان ارتباط دارد. هدفش گسترش نفوذ نیست، بلکه کاهش نااطمینانی و جلوگیری از تشدید ناامنی به‌وسیله «بازدارندگی اقتصادی» است، نه اقدام تهاجمی.

نتیجه

منافع اصلی چین در افغانستان تضمین امنیت و ثبات این کشور است که با ثبات استان سین‌کیانگ و مناطق مرزی غربی ارتباط دارد. مبارزه با اویغورها، تروریسم، جدایی طلبی و افراط‌گرایی هدف اصلی سیاست چین در افغانستان باقی می‌ماند. شدت تهدیدها و کنترل طالبان بر آن‌ها سرعت و جهت سیاست چین را تعیین می‌کند. منافع اقتصادی چین کمتر

برجسته است. سرمایه‌گذاری‌های بزرگ فقط با وجود ثبات و امنیت ممکن است. بنابراین منافع امنیتی چین نیازمند رویکردی فعال‌تر است که آسیب‌پذیری‌ها این فعالیت‌ها را محدود می‌کند. دو آسیب‌پذیری غالب، سرشت و صلاحیت رژیم طالبان و موقعیت راهبردی ایالات متحد است. عمل‌گرایی چین در برابر طالبان، با احتیاط فراوان آمیخته شده است و به جهت‌گیری آینده سیاست‌های داخلی و خارجی طالبان مشروط است.

مهم‌تر از همه، چین خواستار دولت میانه‌روی طالبان است که ثبات داخلی را حفظ و با کشورهای همسایه روابط دوستانه ایجاد کند. حتی اگر طالبان منافع امنیتی چین را برآورده نکند، این کشور حاضر به مداخله نظامی در افغانستان نیست. همان‌طور که واقع‌گرایان تدافعی مطرح کرده‌اند، رفتار تهاجمی علاوه بر اینکه سبب واکنش و مقابله میزبان و دیگر کشورها می‌شود، موازنه دفاع و هجوم سرانجام به سود کشور مدافع تمام می‌شود، همان‌طور که در افغانستان اثبات شده است. بنابراین چین تلاش کرده است روابط بیشتری با طالبان داشته باشد و با دادن مشوق‌ها و امتیازهایی به‌ویژه در زمینه اقتصادی و با مشارکت دیگر کشورها و نهادهای امنیتی منطقه‌ای در این مسیر، طالبان را به تعهدهای امنیتی خود پایبند کند.

بر مبنای روش ردیابی فرایند و با بررسی روابط در حال تغییر میان چین و دولت مستقر در افغانستان در سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد که منافع چین فراتر از تجارت دوجانبه و سود اقتصادی است. اولویت چین وادارکردن طالبان به پذیرش تعهدهای امنیتی است. برای طالبان، برخورداری از حمایت چین برتری‌های سیاسی، اقتصادی و راهبردی قابل توجهی دارد که به‌طور بالقوه شامل سرمایه‌گذاری چین و استفاده از حق وتوی چین در شورای امنیت سازمان ملل برای جلوگیری از تحریم‌ها و قطعنامه‌ها علیه آن‌ها می‌شود، بنابراین چین می‌تواند علاوه بر مشارکت دادن کشورهای همسایه و نهادهای منطقه‌ای در فرایند ایجاد ثبات و بازسازی افغانستان، از این اهرم فشار نیز بهره ببرد.

چین در آینده نیز اولویت اصلی خود را مبارزه با افراط‌گرایی، جدایی‌طلبی و تروریسم، به‌ویژه از سوی گروه‌های اویغور در افغانستان قرار خواهد داد. رفتار طالبان در کنترل این تهدیدها تعیین‌کننده سیاست چین است. پکن به فرصت‌های اقتصادی علاقه‌مند است، اما منافع اقتصادی تا رسیدن افغانستان به امنیت پایدار در درجه دوم قرار دارد. توسعه ابتکار یک کمربند و یک راه، به ثبات سیاسی در کابل وابسته است. احتمال دارد چین با رویکردی غیرمداخله‌گرانه اما فعال، با دیپلماسی منطقه‌ای، مشوق‌های اقتصادی و فشار از راه نهادهایی مانند سازمان همکاری شانگهای، طالبان را به سیاست‌های میانه‌رو و تعهد به امنیت ترغیب کند.

منابع

فارسی

- احمدی، حمید، سمیه مروتی و مهدی ذاکریان (۱۴۰۱)، «روابط افغانستان و چین: تغییر به سمت شراکت استراتژیک»، *مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام*، سال چهارم، شماره ۱۲، صص. ۲۹-۱ (doi.10.22034/FASIW.2022.344912.1165).
- برهانی، سید هادی و سید حامد حسینی (۱۴۰۰)، «راهبرد امنیت ملی اسرائیل در مواجهه با تهدیدات محیط پیرامونی»، *مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام*، دوره سوم، شماره ۱۴، صص. ۶۴-۴۰.
- پوراحمدی، حسین و محمد پدین (۱۳۹۹)، «عوامل تأثیرگذار بر روابط ج.ا.ایران و ج. آذربایجان از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۶»، *رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی*، دوره یازدهم، شماره ۳، صص. ۱۴۵-۱۱۵ (doi.10.29252/piaj.2020.99903).
- جلالی‌نسب، عبدالله، سیدیحیی صفوی و عزت‌الله عزتی (۱۳۹۴)، «تحلیلی بر نقش و جایگاه چین در افغانستان و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، سال هشتم، شماره ۱، صص. ۱۳۷-۱۱۷.
- دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال (۱۳۹۲)، «نورنالیسم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، *سیاست خارجی*، دوره بیست و پنجم، شماره ۲، صص. ۴۸-۲۶.
- ربانی، احمد خالد و محمد علی خسروی (۱۴۰۲)، «نتایج عدم شناسایی حکومت طالبان از سوی مجامع بین‌المللی»، *فصلنامه تخصصی علوم سیاسی*، دوره نوزدهم، شماره ۶۴، صص. ۴۸-۲۵ (doi.10.30495/psq.2023.1990823.2219).
- رنجبر، محمدهادی، بهمن حاجی‌پور و حمیدرضا یزدانی (۱۴۰۱)، «کاربرد روش ردیابی فرایند در پژوهش‌های سازمان و مدیریت»، *فصلنامه روش‌شناسی در علوم انسانی*، دوره بیست و هشتم، شماره ۱۱۲، صص. ۶۴-۴۹ (doi.10.30471/mssh.2022.8179.2274).
- طالبان، محمدرضا (۱۳۸۷)، «تأملی بر تکنیک ردیابی فرایند در مطالعات انقلاب اسلامی ایران»، *فصلنامه متین*، شماره ۴۰، صص. ۹۱-۱۱۶.
- (doi.10.20.1001.1.24236462.1387.10.40.5.6).
- فتحی، محمدجواد، پیرانی، شهره، غفوری، اکبر (۱۴۰۰)، «تنهایی استراتژیک و سیاست‌های راهبردی ایران در غرب آسیا»، *پژوهشنامه ایرانی سیاست بین‌الملل*، دوره نهم، شماره ۲، صص. ۲۰۹-۱۵۹ (doi.10.22067/irlip.2021.21446.0).

- کولایی، الهه و نبی الله امامی (۱۴۰۲)، «جایگاه بندر چابهار در تعمیق همکاری ایران و آسیای مرکزی»، *مطالعات اوراسیای مرکزی*، دوره شانزدهم، شماره ۲، صص. ۲۷۳-۲۹۸.
(doi:10.22059/jcep.2021.317262.449974)
- محمدنیا، مهدی و ناصر پورحسن (۱۴۰۲)، «خروج ایالات متحده از افغانستان و چرخش به شرق آسیا؛ گذار به هژمونی اجباری»، *مطالعات بین‌المللی*، دوره بیستم، شماره ۱، صص. ۱۰۱-۱۲۴.
(doi:10.22034/isj.2023.380859.1952)
- منوری، سیدعلی، محسن کشوریان آزاد و مبارکه صداقتی (۱۴۰۱)، «راهبرد چین جهت گسترش همکاری با طالبان پس از خروج امریکا»، *روابط خارجی*، دوره چهاردهم، شماره ۵۴، صص. ۶۸-۹۲.
(doi:10.1001.1.17354331.1396.13.47.7.20)
- منوری، علی و مجید محمدشریفی (۱۳۹۶)، «واقع‌گرایی تدافعی و منطق موجودیت ناتو پس از یازده سپتامبر»، *فصلنامه ژئوپلیتیک*، دوره سیزدهم، شماره ۴۷، صص. ۱۷۶-۲۰۲.
(doi:10.22034/fr.2022.160974)

English

- Bddu, rr ssha(2022), "China's Inrrsst in Post-Whhdrawll ff ghanisnnn, **Honors Projects**, Caldwell University Archives, pp. 1-34,
(https://www.jstor.org/stable/community.36366716).
- Bckkyyy ccc heel (2023), "The wwwswof fff nnsve Realism and the False Promise of Re-ngggng Chnn", **The Kissinger Center Papers, Center for Global Affairs**, pp. 1-16, Available at: https://sais.jhu.edu/kissinger, (Accessed on: 17/7/2023).
- Clarke, Michael (2016), "nn e B,,, nn e Rodd" nnd Chnn's Emrrngng Afghnnssnnn mmmmmnn", **Australian Journal of International Affairs**, Vol. 70, No. 5, pp. 563-579, (doi:10.1080/10357718.2016.1183585).
- Enaarnooon, Luke nnd Chrssnna rrrr (2024), "Chnna nnd hle Tbbbn: Pttt ss prooøgu?" **Journal of Strategic Studies**, Vol. 47, No. 5, pp. 588-611, (doi.org/10.1080/01402390.2023.2177988).
- uu mrr, mmaa and eee na Ramcchndrnn (2024), "Ch.na's ff ghan dd ysseyr rr om War to Prosperity in Taliban-Conrrodddf ghnnisaan,, **China Quarterly of International Strategic Studies**, Vol. 10, No. 3, pp. 309-336,
(doi.org/10.1142/S2377740024500143).
- Felbab-Brown, nnn da (2020), "A BRI (Edg)) Too rrr : The nn fuffdddddPromsse nnd Lmmoooo of Chnn's Invovnnmnt nn Afghnnssnnn, **Brookings**, Available at: https://www.brookings.edu/articles/a-bridge-too-far-the Afghanistan, (Accessed on: 1/8/2020).
- uu rjrr, nnnkppp (2023), "The Irnn Chnnnnn: nn rvvnnng Ind"'s oorggg Poyyyy

- mmmmmm", **Journal of Indo-Pacific Affairs**, Vol. 6, No. 5, pp. 47-60, Available at: <https://www.airuniversity.af.edu>, (Accessed on: 31/7/2023).
- uu mrr, Amtt nnd eee na Rmnechnndrnn (2024), "Chnn's Afghnn dd yssy: ooom War to Prosperity in Taliban-ConroddddAfghnnssnnn, **China Quarterly of International Strategic Studies**, Vol. 10, No. 3, pp. 309-336, (doi.org/10.1142/S2377740024500143).
- Lob,,,, vvvnn .. (2017), "uuuuuurl Raassmfff fnnsve nnd fff nnsve Raassm,, **Oxford Research Encyclopedia of International Studies**, Available at: <https://oxfordre.com/internationalstudies>, (doi.10.1093/acrefore/9780190846626.013.304).
- Murtazashvili, Jnnffr B. (2022), "Chnn's Avvvssssnnd Infuunee nn oouth and Cnnrll As,,,, aa y 17, **United States-China Economic and Security Review Commission**, Available at: <https://carnegieendowment.org>, (Accessed on: 17/5/2022).
- Rasooli, Muaiyid, Mohammad Ekram Yawar, Abdul Jamil Sharify and Ebadullah qqq yrr (2023), "Chnm-Afghanistan Relations: Change to the Path of Strategic Prnnrshpp, **Academic Journal of History and Idea**, Vol. 10, No. 6, pp. 2603-2627, (doi:10.46868/atdd.2023.606).
- RugggThomss (2023), "Chnree Invmmrnts in Afghanistan: Strategic Economic oo ve or Ineenvv for hle Emrr???" **Afghanistan Analysts Network**, Available at: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/themed-reports>, (Accessed on: 16/9/2023).
- Rynnnrg, nnnnnnd ffff nno uu zznri (2001), "Raassm nnd oorggg PoyyyyAnyyyss,, **Columbia University**, Available at: <https://ciaotest.cc.columbia.edu>, (Accessed on: 11/2/2001).
- Salimifar, Farzad, Maziar Mozaffari and Aaa aaaimM Mgham (2021), "The Impcct of China's Active Engagement with Neo-Tbbbn on the cccurtty of Chin", **World Sociopolitical Studie**, Vol. 5, No. 4, pp. 771-801, (doi.org/10.22059/wsp.2022.335828.1257).
- Shekhawat, Shivam (2025), "nn drsnnrnnrg Chnn's Engggmmnt whhhAfghnnssnnn nn dr Tbbbn 2.0., RR,, **Observer Research Foundation**, No. 816, pp. 1-22, mm,, Andrw (2015), "oom Bysnnr oo Paaemkrr, Chnn, hle Tbbbn, nnd Rconoooooo nn Afghnnssnnn, **Berlin Policy Journal**, Available at: <https://berlinpolicyjournal.com/from-bystander-to-peacemaker>, (Accessed on: 27/4/2015).
- nnnree,, Angaaa (2018), "rrrr nnd odhlnrg on hle wwlll k Rodd: Chnree Security nn Afghnnssnnn nnd Byond,, Brnnn **European Council on Foreign Relations**, pp. 1-13, Available at: <https://www.cgdev.org/article>, (Accessed on: 8/8/2018).

- Turgunbaeva, Aigerim and Fayazuddin Ghiasi (2024), "The Wkhhnn Corrdbr: Chnri' s Inrodd oo Afghnnssnnn, **The Central Asia- Caucasus Analyst**, Available at: <https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item>, (Accessed on: 6/11/2024).
- rrr m,, Rjj (2020), "oo miiii c Poiiiiial rr vrrs nnd Chnrëe pppoomccy: nnnjnnrg and Counter-Trrrorssm nnouuhAs,,, **Asian Perspective**, Vol. 44, No. 4, pp. 561-581, (doi.10.1353/apr.2020.0025).
- Waltz, Kenneth (1979), **Theory of International Politics**, University of California, Berkley.
- Waltz, Kenneth (1988), "The rr ggns of Wrr nnooo raassst Thoory,, **Journal of Interdisciplinary History**, Vol. 18, No. 4, pp. 615-628, (doi.org/10.2307/204817).
- Wieringen, Kjeld Van and Julie Claustre (2023), "uuuure of nnro-Afghan Relations, Impccss on EU Inrrrssss nnd aaaagggc Auonomy,, **EPRS, European Parliamentary Research Service**, PE 747.434, pp. 1-12, Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747434/EPRS_BR I\(2023\)747434_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747434/EPRS_BR I(2023)747434_EN.pdf), (Accessed on: 1/7/2023).
- Zhnng, eeng (2022), "China's ee w Engagement wtth ff ghanssan afrrr hle Whhdraw,,, **LSE Public Policy Review**, Vol. 2, No. 3, pp. 1-13, (doi.org/10.31389/lseprr.52).
- Zhou, Jyyy, iii uu nnd Jnrgdong uu nn (2022), "Traadnrg LgghyyyChnri' s ooopprnt nn a Tbbbnnddd Afghnnssnnn, **PPRI Insgghss on Paaee nnd uuuuryyy oo** . 2022/08, pp. 1-20, (doi.org/10.55163/OVBO3684).